

KUTATÁSI BESZÁMOLÓ*

KLEBELSBERG KUNO-ÖSZTÖNDÍJ

2023

A kutató neve:	
Dr. Kapusi Angéla	
A kutatás témája:	
Osztrák–magyar kultúrtörténeti kapcsolatok: Henszlmann Imre tevékenysége Bécsben	
A kutatás helyszíne:	
ország, város	Ausztria, Bécs
intézmény(ek)	Wienbibliothek im Rathaus Haus-, Hof- und Staatsarchiv Österreichisches Staatsarchiv (nem találtam iratot) Archiv der Universität Wien (nem találtam iratot) Österreichische Nationalbibliothek
A kutatás ideje:	
2023. 06. 01—2023. 06. 30.	
A kutatott gyűjtemények, az átnézett iratok, dokumentumok és a találatok rövid ismertetése (tételes találati jegyzék nélkül):	
a) Wienbibliothek im Rathaus - Henszlmann Imre levelei (5 db) • Henszlmann, Emmerich, Brief an Rudolf Eitelberger von Edelberg, Pest, 1863.10.04 • Henszlmann, Emmerich, Brief an Rudolf Eitelberger von Edelberg, Pest, 1867.02.03 • Henszlmann, Emmerich, Brief an Karl Weiß, Pest, 1862.07.12 • Henszlmann, Emmerich, Brief an Karl Weiß, Pest, 1862.08.19 • Henszlmann, Emmerich, Brief an Ludwig August Frankl von Hochwart, Pest, 1844.08.12 Eredeti kéziratok, pecséttel és címezéssel ellátva. A leveleket angol és német nyelven írta Henszlmann Imre. - Henszlmann Imre: <i>Brutus und die Tarquinier. Historische Tragödie in vier Aufzügen von E. H Pesth, 1837. Gustav Heckenast. 8r. 110 / 1. Ára 1 for. 20 kr. pp.</i>	

* Jelen beszámoló további szerkesztés nélkül kerül közzétételre az ösztöndíj adományozójának honlapján.

Eredeti, nyomtatott kiadás a drámának. Gótbetűs írás. A drámát német nyelven írta Henszlmann Imre, és német nyelven jelent meg.

b) Haus-, Hof- und Staatsarchiv

- Henszlmann Imréről titkosrendőri feljegyzés, 1859.

A szöveg egy részen úgy fogalmaz, hogy Henszlmann nem gyakorlatias gondolkodású, inkább az elmélethez ért, éppen ezért nem megbízható. Kitér továbbá a Pulszkyval való kapcsolatára is.

Kézirat.

- Henszlmann Imre egyetemi tanári kinevezése, 1873.

Vallás- és Köznevelésügyi M. Kir. Minisztérium – Műtörténeti tanszék létesítése a pesti egyetemen, Henszlmann Imre Magyar Tudományos Akadémia tag kinevezése rendes tanárrá; oldalszám: 7; VKM előterjesztés iktatószáma: 1872-29490.

Trefort Ágoston terjesztette elő, az uralkodó aláírásával ellátva. Az irat érdekessége, hogy Henszlmann méltatása és szakmai eredményei tömören vannak megfogalmazva, a nagyobb részt inkább a hazai művészettörténet korabeli helyzete képezi.

Kézirat.

- Henszlmann-nak, Batthyányi Lajoshoz írt levelének másolata, 22.07.1848

Ernennung Schwarzers másolta le Henszlmann levelét. Az ő hagyatékában található ez a másolat. Az eredeti levél pedig a MNL-ban található.

Kézirat, német nyelven.

c) Universität Wien – Fachbereichsbibliothek Theater-, Film- und Medienwissenschaft

- Henszlmann Imre: *Die Nibelungen von Hans Melzn* (Henszlmann). Leipzig, 1886.
(Tragédia öt felvonásban.)

Eredeti, nyomtatott kiadása a drámának. A drámát Henszlmann Imre német nyelven írta, és német nyelven jelent meg.

d) Österreichische Nationalbibliothek

- *Gesetzvorschlag über die Volkserziehung im Königreiche Ungarn*. Aus dem Ungarischen übers. von Emerich Henszlmann, Tirnau, 1844.

Eredeti, gótbetűs kiadás Henszlmann Imrétől. Német nyelvű.

- *Vierteljahrsschrift aus und für Ungarn 1843.: herausgegeben von Dr. Emrich Henszlmann*, Leipzig, 1843-1844.

Eredeti nyomtatott példány. Gótbetűs kiadás, német nyelven.

- *Ein italienisches Künstleralbum des XVI. Jahrhunderts* Henszlmann Emerich, In: *Jahrbücher für Kunstwissenschaft*, zweiter Jahrgang, Leipzig, 1869.

Eredeti kiadása a folyóiratnak, benne Henszlmann Imre cikke. Gótbetűs szöveg, német nyelven.

- Henszlmann Imre: *Tanulmányok a gótok művészetéről*, Pest, 1874.

Eredeti, nyomtatott kiadás. Magyar nyelven.

A kutatás módszere

Könyvtári és levéltári kutatás, melynek két programja volt:

- a.) Henszlmann Imre bécsi tartózkodásának dokumentumai

Henszlmann Imre több alkalommal tartózkodott huzamosabb ideig a császárvárosban. Kutatásom során az volt a célom, hogy az 1830–1850 közötti időszak Henszlmannhoz kapcsolódó forrásanyagát feltárjam. Olyan, a bécsi intézményekben található dokumentumok gyűjtését és regisztrálását végeztem el, amelyek lenyomatát képezik Henszlmann Imre ottani tartózkodásának: hivatalos okiratok, szerződések, jegyzetek, feljegyzések.

- b.) Henszlmann Imre Bécsben töltött idejének szellemi hagyatéka

Henszlmann Fejérváry Gábor és Pulszky Ferenc által került kapcsolatba Joseph Daniel Böhm éremművésszel, aki akkoriban a császári pénzverde művészeti igazgatója és a vésnökakadémia vezetője volt, emellett pedig a korabeli Bécs egyik legismertebb műértője, műgyűjtője és műkereskedője. Barátságuk a szobrász haláláig tartott, az akadémiai emlékbeszédet is Henszlmann mondta el felette. A Bécsben töltött kutatómunkám során ennek a szellemi-kulturális hatásnak és hagyatéknak a felkutatására törekedtem: levelezések, korabeli folyóiratokban megjelent cikkek, feljegyzések.

A kutatási eredmények szélesebb közönséggel történő megismertetése (előadás(ok), publikáció(k) stb.)

A kutatással kapcsolatos gyakorlati észrevételek (ide értve a leendő ösztöndíjasok számára hasznos tanácsokat)

Kelt: Miskolc, 2023. 09. 22.



Dr. Kapusi Angéla, PhD
s.k.

egyetemi adjunktus

Miskolci Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Tanárképző Intézet